

24-ik szám. Junius 13. 1867:

HAZÁNK

S A

KÜLFÖLD.

Szépirodalmi, ismeretterjesztő és társaséleti
KÉPES HETI KÖZLÖNY.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

SZERKESZTŐ-TULAJDONOS:
SZOKOLY VIKTOR.

KIADÓ:
EMICH GUSZTÁV.

A képeket kitűnőbb művészek rajzolják s metázi RUSZ K.

Előfizetési feltételek:

Pestre vagy vidékre, postai küldéssel vagy házhoz hordással,

egész évre	6 frt — kr.
félévre	3 frt — „
negyedévre	1 frt 50 „

Előfizethetni minden postahivatalnál.

Hirdetmények díja: 3 hasábos pöttyösor egyzeri hirdetésnél 5 uj kr. Bélyegdíj külön 30 uj kr.

As előfizetések s a hirdetményi illetékek a kiadóhivatalba (Barátok-tere 7-dik sz.)
a kéziratok pedig a lap szerkesztőségéhez (Dohány-utca 1-ső sz.) bérmentes
levelekben intézendők.

PEST, 1867.

NYOMATOTT EMICH GUSZTÁV
M. AKAD. NYOMDÁSNÁL.

TARTALOM.

Cikkek: „Koronázásakor.“ (Költ.) — „A nemzeti ünnep.“ — „A Rákócy-oszlop Kolos-Monostor mellett.“ Péterffy Domonkosról. — „Egy hét története.“ Vadnai Károlytól. — „Ve-
gyes közlemények.“ — „Ujdonságok.“ — „Irodalom.“ —
„Zeneművek.“ — „Szerkesztői üzenetek.“

Képek: „Ferenc József magyar király és Erzsébet ma-
gyar királyasszony.“ — „Rákócy-oszlop Kolos-Monostor
mellett.“ (Rajz. Péterffy Domonkos.) — „A koronázási ünne-
pélyes jelenetek.“ — Koronacionális karrikaturák.“ (Rajz.
Jankó János.)

Ujdonságok.

—v— (Főlkent királyuk legszebb jogát, az átalá-
nos kegyelemadást) már gyakorolta. A koronázta-
sára következő napon, gr. Andrassy Gyula el-
lenjegyzése mellett *átalános amnesztiát* bocsátott
ki mindazon Magyarországi és társországi szülöt-
teinek, kik politikai vádak folytán elítéltek.
vagy kik ellen vizsgálat van folyamatban. Az el-
ítéltektől elkobzott javak visszaadtnak s mind-
azoknak, kik hasonló okok miatt még külföldön
tartózkodnak, az országba szabad visszatérés
megengedtetik s ez kiterjesztetik azokra is, kik
„az alkotmány visszaállítása óta sem szüntek meg
az ország törvényei ellen törekedni,“ ha ezek a
koronás király iránti hűségére és az ország törvé-
nyei iránti engedelmességre ünnepélyes ígéretet
tesznek. Ezenkívül a király és királyasszony ő fel-
ségeik azon 50—50 ezer darab aranyat, mely nek-
kik az országtól koronázási ajándéknak felajánl-
tatott, a *volt honvédek árvái, özvegyei s munka-
és keresetképtelenné vált rokkantjainak fölsegélésére*
adták oda s ez alapítvány kezelésével a magyar
miniszteriumot bízták meg. Éljen a kegyesztő
magyar király és királyasszony!

— (Királyi kegyelem) adatott a Lajthán tul is
minden felségsértőnek, (az árulásról nincs szó.)
Kegyelmet kapott még 454 nem politikai bűnös
is a koronázás emlékére.

* (A koronázási lakoma) vasárnap délután 4
órákor ment véghez a redout nagy termében. A
külföldi követségek, mindkét ház tagjai hivata-
losak voltak s nagy számmal jelentek meg. A re-
dout előtti tért a legfényesebb fogatok és a bá-
mulók egész tábora lepte el. Ő Felsége és a fő-
hercegek 4 óra után látogatták meg a lakomát s
negyedórai ott időzés után visszakocsiztak a ki-
rályi lakba. B. Beust osztrák miniszterelnököt,
bármerre megy, mindig megéljenzik. Ilyen tőzs-
gyökeres német arc nem igen tetszett még ugy-
nálunk, mint ő. Haynald érsek és Liszt szintén
sok éljent kapnak, ahol megfordulnak.

* (A vasárnap esti kivilágítás) fényét nagyon
megrontotta a szél, mely délutántól kezdve egész
éjjelig erősen fújt. Így a kivilágítás nem lehetett
oly fényes, mint tervezték. Pedig igen sok köz-
és magán épület már napok előtt megtette az elő-
készületeket, gázcsöveket vezettek a homlok-
zatra vagy tetőzetre, s föliratokat, koronátstb.
alakítottak belőle. Mindezek azonban a nagy
szélben nem éghettek, vagy csak pislogtak s oly-
kor lobbant föl a föliratokból egy-egy betű vagy
szótag. A Nákóházban a földelzet fölémelt óriás
koronát nem lehetett meggyújtani, a városház föl-
irataiból csak egy-egy betű látszott, az utcák sar-
kaira helyezett csillagok, koronák csak feliben
égték. Sokkal jobban sikerültek azon világitások,
melyeket mécsekkel vagy színes papir lámpások-

kal, s transperantekkel eszközöltek. Ezek közé
azonban nem tartozott a nemzeti színház, melyen
a mécseknek csak felét lehetett meggyújtani, s a
korona s névkezdő betűk homályosan látszottak.
Legjobban sikerült a dunagőzhajózási palota vi-
lágitása, melynek Dunára néző oldalán nagy ka-
puzat volt, s a koronázási jelvények óriási nagy-
ságban voltak rajta kivilágítva. Az akademia pa-
lotája is lángsugaraktól égett. A lánchid-téren le-
vő gázlámpák üvegeit késsel, fehérrel, vörössel,
zölddel látták el, s a lánchid oszlopain égett gö-
rögtűzek, s a Nákóház homlokzatán levő serpe-
nyőkől kicsapkodó lángok az egész tért nappali
fényvel borították. Az igaz, hogy a hold is szépen
világított. Diszesek voltak még: a Károlyi-palota,
a nemzeti szálloda, az Emich-nyomda, a váci utca
több pontja stb. Az esküvetétel helyén gázzal és
visszaverő tükrökkel eszközöltek ragyogó vilá-
gitást. Minden ház ki volt világitva, s roppant tö-
megek lepték el az utcákat; kivált a lánchid-té-
ret, melyet a tűzjátékot váró közönség a szorongásig
megtöltött. Ő Felsége a Király esti 9 órákor kocsi-
zott le egy főherceg oldala mellett a világitás meg-
tekintésére. Az előtte levő kocsiban b. Wenckheim
belügyminiszter ült, az utána jövőkben a főherce-
gek. Ő Felsége utjában mindenütt bengáli tűzzel
világítottak. 10 órákor Stuver bécsi tüzemester
tűzjátékot égetett a Dunán és a lánchid oszlopának
tetőzetén. Volt mindenféle színekben játszó ko-
rona, névkezdőbetűk, ezernyi tűzcsillag, mely a
lánchid oszlopáról szállt a magasba.

* (Aranyarkantyus lovagokká) a koronázás al-
kalmával a Király a következőket avatá föl: Al-
mágy Vince földbirtokost, b. Apor Géza cs. k.
kamarást, gr. Bánffy Györgyöt, gr. Eszterházi An-
dort, Frideczky Timót képvis., Huszár Agoston
földbirtokost, Kardos Kálmán képviselőt, Latino-
vics Albin csász. kir. kamarást, b. Mednyánszky
Dénés cs. kir. kamarást és kamara grófort, kel-
lemesi Melczér István v. b. t. tanácsost, és kir. sze-
mélynököt, gr. Nákó Kálmán cs. k. kamarást, dö-
mötöri Németh János földbirtokost, b. Nyári Jenő
cs. k. kamarást, gr. Pejácsevich Gábor cs. k. ka-
marást, revisnyei Reviczky Sándor m. k. udv. tit-
kárt, Semsey Lajos cs. k. kamarást, gr. Szapáry
Istv. cs. k. kamarást, szitányi Szitányi Bernát kép-
viselőt, gr. Teleki Sándort, Torkos László minis-
teri titkárt, vaskai és kovalóczi Vietóris János
képviselőt, és Vojnics Jakab földbirtokost.

* (A koronázási pénzszerzés) zajos és kapzsi je-
lenet volt. Ugyanazon pillanatban száz és száz
kez nyult egy darab arany vagy ezüst után, mig
végre is csak az juthatott hozzá, ki magát minde-
nestül a pénzre vetette, de ő is megadta az árát.
A pénzt Lónyay pénzügyminiszter szórta. Tréfás
jelenet volt még, midőn a nemzeti színü posztót

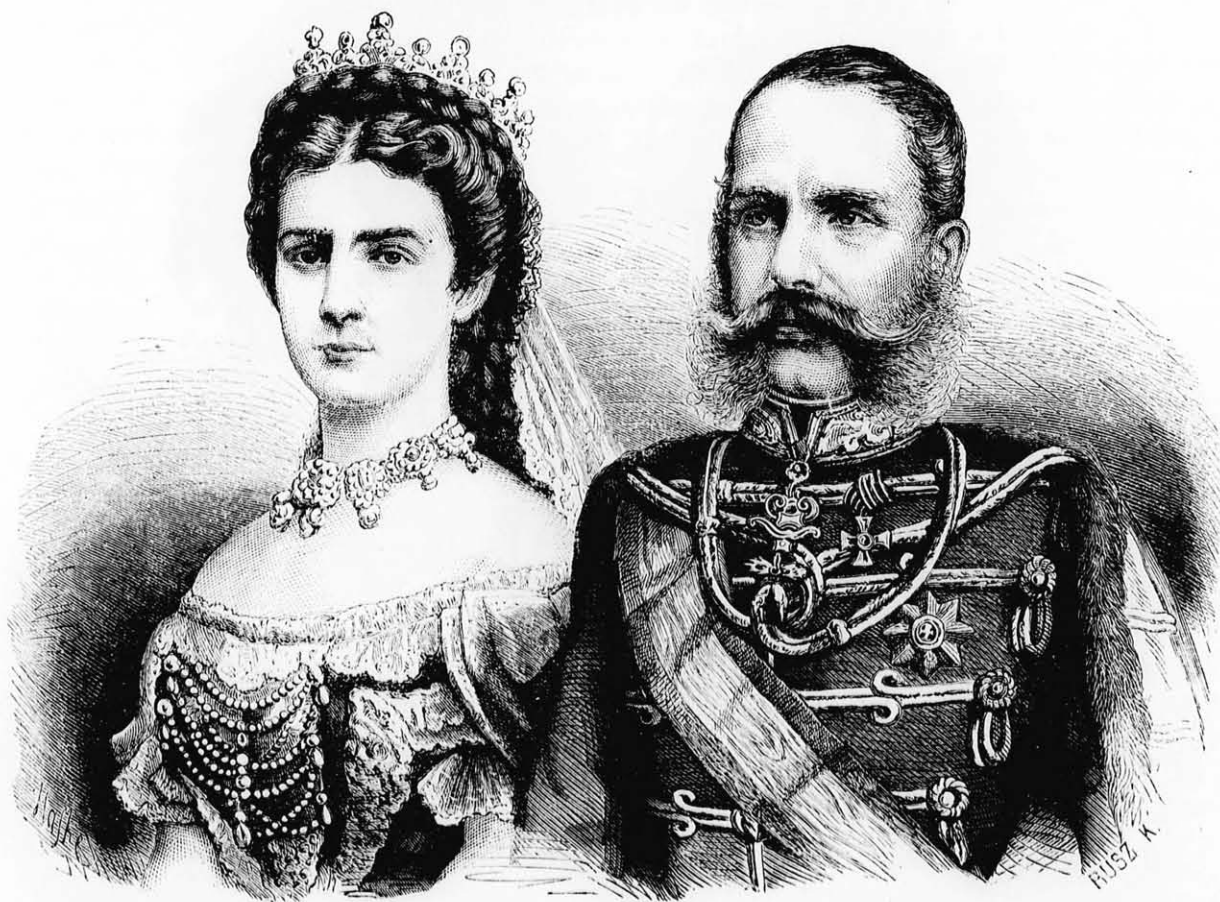

Harmadik évi folyam.

24. szám.

Junius 13. 1867.

KORONÁZÁSKOR.

— Junius 8. —

Mely annyi szent s dicső főt ékesített :
 — Király! — fejedén hát a korona ;
 Egy éredarab, mely hódolásra minket
 Egy ezredévtől magához fona ;
 Egy éredarab csak, ah! de szent minékünk,
 Mint Izraelnek frigyládája volt,
 S mint melyhez csak forró imával értünk :
 A fennen fénylő, tiszta égi bolt !

Sok, sok vihar üldözte nemzetünket,
 De koronánknak fénye megmaradt ;
 Mert nem kiméltük érte hő vérünket, —
 Gyilkos esatáknak vad tüze alatt ;
 S meggörcbülve bár, — fénylik szent keresztje !
 És hatalmunkat most is hirdeti! . . . .
 Kinek fején ragyog most — azt övedzve : —
 Nemzetünk kardját — lábadohoz teszi.

Fölség! Hallottuk ajkad esküjét, mely
 Istent hívá meg bizonyságaul.
 Hallottuk forró, megnyiló kebelled,
 S minden szavad mélyen szivünkbe hullt :
 Hogy azt a földet óvni, védni kész vagy,
 Mely őseinknek szent hamvából áll ;
 Hogy megtörhetlen öre jogainknak
 Magad leszesz, mi hallottuk, Király !

Isten is hallá, s ha Te jogainkat, —
 Mi megőrizzük híven koronád :
 S bár jőjjön a vész, minket meg nem ingat,
 Mert bizalommal nézünk fel reád,
 S ki kart emelne föl Kent homlokodra,
 Vérünkön juthat el csak trónodig . . .
 Király s Haza! ezt sziveinkbe hordva,
 Nem lesznek köztünk soha koresok itt !

Ragyogjon szét e koronának fénye,
 Mint életkeltő napnak sugara ;
 Sugárban ölelkezik a béke,
 És a népeknek megáldó szava!
 És Te Király, viseld azt, hogy nevednek
 Emléke is örökre szent legyen!
 Üdvözetünk halld — szivünkéből erednek —
 Fölharsogni erdön, völgyön, hegyen !

A nemzeti ünnep.

A régibb idő óta tartó fényes készülődéseket a mult hét utolsó napjaiban megkettőztették, s Buda-Pest egyszerre ünnepi arcu lett, tele lombfüzerekkel, címerekkel, szőnyegekkel, diadalivekkel, lobogókkal és emelvényekkel.

A koronázási ünnepeket voltaképen

A korona átvitele

nyitotta meg, rendes helyéről a plebaniai-templomba vitetvén.

F. hó 7-én délután két órakor vitetett át a szent korona az országos jelvényekkel együtt a plébánia templomába. Már délben kezdett sorakozni a katonaság, mely az ünnepélynél sorfalat vala képezendő. Vagy hatféle ezredbeli csapat, mind külön zenekarral, vonult föl a budai várhegyre, és fölállván, a várlaktól egészen a templomig gátot képeztek a tolongó népezőn ellen, mely két óránál tovább a legtikkasztóbb hőségben várta a menet megjelenését. Két órakor harsogott a trombita a vár előtti piacon, jelülül annak, hogy a huszárszászad, mely a menetet megnyitandó vala, indulni kezd. A menet ünnepélyes lassúsággal haladt. Már a barnult arcu délceg huszáralakok, melyek a menetet vezették, a tetszés jeleit ébreszték a sokaságban. Utánok hintókban jöttek a korona vitelével megbízott főrendi és képviselőházi tagok. Az egyszerű kocszi kellemesen váltakozott a főuri diszhintó fényével és a hátul álló huszárok pazar ruhájával.

A hintók megett ragyogtak a császári testőrség izléses pompájú egyenruhái. Husz testőr, egy hadnagy vezetése alatt, egytől egyig óriás, előzte meg azon hintót, mely a nemzet kincsét vitte. E hintó mellett 12 magyar gránátos ment, kiknek hatalmas termetét a nagy kiterjedésű süveg még tekintélyesebbé tette. Maga a hintó a legnagyobb pompával volt kiállítva. A dús aranyozás a nagy alkotványt egészen elfedte, és a hat ló szerszáma is ragyogott a nap fényében. Hasonló dús volt azon lovászok ruhája, kik az első két nyerges lovon ültek. A hintó kétfelé egészen nyitva volt és közepén aranyos terítő alatt a koronát és az országos jelvényeket tartalmazó szekrény. E hintó után két udvari szolga gyalogolt; utánok következett egy egészen hasonnemű elzárt udvari hintó, melyen a két koronaőr és a testőrség kapitánya ült. A mint a menet mindig fokozatosan kifejlett, annál nagyobb fényt árasztott, minél tovább haladt: úgy hogy a dús pompájú udvari hintók

után csak is oly vakító látvány következhetett, minőt az országos küldöttség több, lóháton megjelent tagjai nyújtottak. A ruha és diszítés fénye és változatossága, a nemes agg, férfi és ifju termetek, a délceg paripák, melyek a rájuk rakott drágaságok miatt büszkélkedni látszottak, — mindez annyi és elragadó hatással ostromolta a szemlélőt, hogy a képzeletet is megszegyentette; a menetet ismét egy huszárszászad rekeszté be. Az ünnepély fél órával később fejeztetett be, midőn a küldöttség, a szent koronát a templomban letéve, ugyanazon rendben visszatért.

A koronázás.

Másnap reggel öt órakor már megelevenültek az utcák, s azon vonalokat, hol a koronázási menetek kellett elvonulni, már e korai időben elhagyták. A lánchidon nem volt megengedve a közlekedés, helyette két hajó-híd nyitotta meg az utat Buda és Pest közt.

A képviselők az ország házában még reggel 5 óra tájban kezdenek gyülekezni s hat órakor mentek át Budára, a felső hajóhidon és bécsi kapun át, úgy hogy hét óra előtt csaknem teljes számban foglalák el a budai vár főegyházában, Mátyás templomában, a számukra a bejáratnál jobbra és balra elkészített állványokat.

A főtemplom sok izléssel és szépen volt földiszítve szőnyegekkel és lobogókkal. Nagy figyelmet ébresztett egy szép hölgykoszoru a bejáratnál balra, — több padsort foglalva el. Nemzeti öltözetük által diszesen, — selyem, finom csipke, gyöngyök, drága kövek által gazdagon emelék az ünnepélyt. Figyelmet ébresztett jobbra a külföldi követek s balra a bécsi felső- és alsóház tagjainak sora is. Hét óra közeledvén, midőn ő Felsőségök elindulandók valának a királyi lakból, az ország főpapjai segédletökkel ünnepélyes menetben vonultak végig a templomon, — hátul az ország primása. Valamivel, hogy a bejáratnál fogadják ő Felsőségöket, — 7 óra után, — a kívülről összesereglett népéljenkiáltásai és dobszó jelenték ő Felsőségök megérkezését.

Ő Felsőségök megkoronáztatási trónusai három lépesőzetű állványon voltak felállítva, mindjárt mellette a főhercegek foglaltak helyet. Szemben ezekkel volt az aranygyapjasok és a cs. kir. rendek nagy kereszteseinek állványa. A templom közepében állott egy második trónemelvénnyel, melyet ő Felsőségök csak a koronázási cselekvényig fog-

laltak el. E mellett jobbra a m. kir. miniszterium és titkos tanácsosok, balról pedig a mágnások, kamarások és asztalnokok állványa volt elhelyezve. Ezek után következtek jobbról a palotahölgyek, az örökös tartományok, törvényhozó testületek és a képviselőház tribünei, balról pedig a diplomatiái testület, a főrendiház, a testületek és más idegen vendégek állványai.

Az összes főpapság a primás vezérlete alatt, a magyar koronához tartozó 11 ország zászlóit vivő főurakkal, a főbejáratnál fogadta ő Felsőgöket, kiknek szép menete Buda-Pest harangjainak zugása mellett a következő rendben érkezett, egy század huszár előlovaglása után: 1. Két udvari cs. kir. egylovas. 2. A mágnások, országbárok és főudvari hivatalok bérruhás cselédsége fedetlen füvel gyalog. 3. A cs. kir. belszolgák az udvari trombitással és dobossal, gyalog (fedetlen.) 4. Két udv. had-írnok lóháton. 5. A cs. kir. apródok nevelőjökkel lóháton. 6. A kamarai had-írnok, lóháton. 7. Az asztalnokok, rendek és kamarások, vegyest, lóháton. 8. A mágnások, országbárok, titkos tanácsosok és miniszterek lóháton. 9. A cs. kir. rendek lovagjai. 10. A cs. kir. rendek középkeresztesei. 11. A cs. kir. rendek nagykeresztesei, a rendek rangfokozata szerint lóháton. 12. Az aranygyapjas rend lovagjai lóháton. 13. Az országbíró és a miniszterelnök lóháton. 14. A cs. kir. drabanttestőrség, kapitányuk vezérlete alatt. 15. A magyar kir. hírnök, feltartott pálcával lóháton. 16. A magyar királyi főudvarmesteri helyettes (gr. Zichy János) a pálcával kezében, lóháton. 17. Ő felségök a cs. kir. főhercegek lóháton. 18. A püspök az apostoli keresztrel rochetában, a püspöki mazettával és feltett barettel, lóháton jobbról, és 19. A m. kir. főlovászmester (gr. Battyhány Imre) a feltartott mezítnen államkarddal, fedetlen, lóháton balról. 20. Ő Felsege a császár és apostoli király, magyar tábornagyi egyenruhában, felöltött rendjelekkel és feltett kalppal, lóháton. Két oldalt kissé alább lovagoltak a testőrkapitányok, hátul pedig a m. kir. főkamrás (cubiculariorum magister — gr. Cziráky János) és mellette balról az első cs. kir. főhadsegéd. A bellovasz azonban gyalog haladott. Két oldalt a budai hatóság ment fedetlen füvel. Ezenkívül 6 magyar testőr, gyalog mellékkisérőket képezett. 21. Ő Felsege a császárné és királyné magyar öltözetben, magyar fejéssel azon diszkocsin, melyet Mária Terézia királynő használt a koronázás alkalmával, Rubens festményeivel ékítve, oldalt 3 cs. kir. belszolga fedetlen, hátul pedig a királyné főudvarmes-

tere, a szolgálattelvő kamrás és 4 apród lovagoltak. 22. Hatfogatú udvari kocsi, melyben ő Felsege a királyné főudvarmesternője foglalt helyet. Két oldalt egy-egy cs. kir. belszolga, fedetlen. 23. Négyfogatú udvari kocsi, külön 3 vagyis 12 palotahölgygel a szolgálattól. Két oldalt egy-egy cs. k. belszolga, fedetlen. 24. A magyar testőrségi osztály lóháton. 25. A cs. k. testőr-hadrendőrség lóháton. Egy század gyalog és egy osztály huszár képezett záradékot.

Ő Felsege, a magyar kir. főkamrás és a bellovasz segélyével leszállván a lóról és ő Felsege a királyné főudvarmestere segélyével pedig kiszállván a diszkocsiból, a templom bejáratánál leterített szőnyegre] térdeltek, miközben a hercegprimás a feszületet és szentelt vizet nyújtotta át. Ő Felsegeik felemelkedvén, kisebb kísérettel a bejárat melletti sekrestyébe vonultak, a püspöki kartól, élén a hg primással, kísérve, mialatt a többi urak és hölgyek helyeiket a templom állványain elfoglalták. Erre a hercegprimás, segédletétől kísérve, most már a főoltárhoz ment, felölté a miseruhát, s bevárta a menet további megérkezését.

Miután ő Felsege darabig időzött, s az országbárok kézhez vették a vörös bársony, arannyal szegélyezett vankosokon elhelyezett országos kincset, s ő Felsege a királyné, ki nehéz fehér, ezüsttel gazdagon himzett selyemruhába volt öltözve, a csupán gyémántokból álló házi koronát feltette, az egész menet kíséretében trombita- és dobszó mellett megindult a főoltár felé, s a trón-emelvényen foglaltak helyet. A király trónja mellett jobbról állottak a magy. kir. főlovászmester az ország palosával, a magy. kir. főudvarmester a pálcával, a magy. kir. főkamrás, a magy. kir. testőrség kapitánya, stb. A királyné trónja mellett balról állottak ő Felsege főudvarmestere, a drabanttestőrség kapitánya és a szolgálattelvő kamrás. A trón-emelvény mögött a négy, ő felségöket segédülő püspök, a főudvarmesterné, az országbíró neje és palota-hölgyek állottak. A trón-emelvény előtt jobbról és balról az ország kincseit vivő országbárok és az országzászlókat vivő mágnások két sorban voltak felállítva. E zászlók a következők: Bolgárország, Kunság, Szerbia, Lodomeria, Gallicia, Bosnia, Dalmatia, Erdélyország, Tótország, Horvátország és Magyarország lobogója.

E szertartások után a hercegprimás a segédülő püspökökkel a főoltárhoz indult, s elkezdődött a szent mise, és erre az udvari zenekar hatalmasan hangoztatá Liszt Ferenc koronázási misezenéjét.

Erre a segélylettevő püspökök, a magy. kir. főkamrás és a magy. kir. testőrkapitány kísére-

tében ő Felsége az evangéliumi oldalon karszéklében foglalt helyett. A kalocsai érsek most fenhangon a herceg primáshoz következő szavakat intézte: „Tiszteletreméltó atya, az anyaszentegyház kívánja az itt jelenlevő lovagot az ország királyi méltóságára emeltetni;“ mire a hercegprimás az ország kormányzatára nézve intő szavakat intézett ő Felségéhez. Ezt követve, ő Felsége térden, mindkét kezét az evangéliomos könyvre téve, esküszik a jogosságot és békét fentartani. Ezután a főpapság ő Felségével az oltár mögé vonult, hogy a kenetre elkészüljön, mely alkalommal a mentét, kalpagot és kardot letevé; innét a trónhoz visszatérve, a segédletet tevő püspökök, a magy. kir. főudvarmester és a főkamara reá adták Sz. István palástját, s a koronázási jelvények ez alatt az oltárra helyeztetek. Ő Felsége az előbbi kisérettel ismét az oltárhoz térdelt, s a primás kezéből Sz. István kivont kardját átvéve, országunk főpapja e szavakat intézte hozzá: „accipe gladium etc.“ s ezután a hüvelybe dugott karddal átöveztetett ő Felsége. — Megható látvány volt, midőn ezek után ő Felsége a nép felé fordulva, három vágást tőn az ország elfoglalásának jeléül; üdvövések tudták ezt az összes néppel. S most következett a Magyarország történetében fényponatot alkotó pillanat, midőn a császár ő Felsége a hercegprimás és az ezen cselekményre helyettesített nádor által Szent István apostoli koronájával magyar királynak koronáztatott. Ezek után ő Felsége jobbja a jogar, balja pedig az ország almája nyujtatván, a primás az összes királyi kisérettel által a sanktuariumba helyeztet magyar királyi trónra vezetett. Gr. Andrássy Gyula miniszterelnök, mint a nádori helyettes „Éljen a király“ kiáltására az összes nép viharos éljenéi, az ágyuk dörgése és puskák ropogása viszhangzott.

Erre ő Felsége a király felkérte a hercegprimást, hogy ő Felségét a császárnét is koronázza meg Magyarország királynéjává. Ő Felsége a császárnéközvetlen kisérettel, a szent olajjal megkenetvén, az apostoli koronával vállain érintetett meg, s így azt e hon királynéjává, szeretett anyjává koronázta. A magyar királyné kezeibe a jogar és országalma nyujtatván, a segédletet tevő kisérettel által a király ő Felsége mellé vezetett, s most erre a „Téged Isten dicsérünk“ hangoztatott az összes főpapság által, a harangok zugása és ágyuk dörgése mellett.

A hercegprimás által a szent mise folytatván, kommuniókor ő Felségök a koronák letétele után csupán a segédlettevő püspökök kisérettében

az oltárhoz járultak, s térdelve áldoztak. Ezután ő Felségök a király és a királyné ismét a királyi jelvényekkel felruháztatva, lelkes éljenek közt, kisérettökkel ugyanazon rendben távoztak, a mint érkeztek. A király ő Felsége a kisérett nagyobb részével a helyőrségi templomba, az arany sarkantyus lovagok avattatására vonult, míg ő Felsége a királyné az összes hölgykisérettel, a budai királyi palotába tért, onnan pedig gőzhajón a Lloyd-épülethez, honnan a királydombi négyvágást szemlélte.

Az aransarkantyus vitézek felavatása.

A menet a Zsigmond-féle templomba indult. A templom nem épen tágas belsejét a drága középkori szőnyegek, melyek köröskörül mintegy másfél ölnyi magasságról csüggték alá a földig, s egymáshoz tűzve a mellék-oltárok fülkéit is elfedték, még szűkebbre szorították.

A szőnyegek felett minden oszlopia egy-egy magyar-nemzeti, zöld-koszoru-övezte címer körül négy zászló volt tűzve, festőileg redőzött csoportban, egy habsburg-császári, egy főhercegi (pirosfehér) nagyobb, s két magyar nemzeti színű kisebb. Az oltár baloldalán mennyezet alatt három lépcsős dobogón állt aranyos szék a király számára, mellette öt piros bársony aranyos szék a főhercegek számára; a szentély egész tere dus, tarkázott szőnyeggel volt beterítve, mely alól nemzeti színű posztó szaladt ki a templom-ajtón — végig az utcán, a merre az ünnepi menet jövendő volt.

A templomban piros frakkos, arany paszomántos udvari teremőrök rendezgettek, s daliás, lovaggá ütendő alakok mozogtak, a legkülönbébb díszruhában.

A templom előtt párduckacagányos testőr huszárok állának, toporzékoló fehér paripáikon.

Egy negyed tízre volt, midőn újra dörögtek az ágyuk, utána megkondultak a harangok, s a király fején a szent koronával, a nép ujongó sorfalai közt látható lett.

A menetet udvari tiszték nyitották meg, kiket főurak követtek; szép csoportozatot képeztek a koronaországok zászlóit vitt főurak. A főpapok környezték a fejedelmet, s a menet végén élénk gomolylyá alakult a nép, mely üdvriadások közt osztozott az utra terített nemzeti posztón és kapkodott a kiszórt pénz után, s boldog az volt, a kinek pénz is, posztó is jutott e szent nap emlékeül.

Fél tizkor érkezett a menet a templomba, s

testői csoportozatok élénkinték az ünnepélyes helyet. A király elfoglalá a trónszéket, s körülte a legérdekesebb csoport alakult; közvetlen mellette az emelvényen jobb kézről a herceg-prímás állott, balkézről a kalocsai érsek, a lépesőzeten jobb oldalt a püspök a keresztel s a főudvarmester; baloldalt a főlovászmester helyettese, Szapáry Antal gróf s a magyar kir. főkamrás. Leghátul a két segédülő püspök, a baloldali mellett azon főúr, ki a királynak a kard felkötésében szolgált segítségére; a két püspök előtt jobb kézről a magy. kir. testőrség kapitánya Haller gróf. Előtűk jobbról és balról három-három jelvényvivő, s a 11 koronaország zászlóit emelő 11 főúr, balsarkon az országbiró Majláth György, előtte a miniszterelnök Andrássy Gyula; a jobb sarkon a magyar királyi hírnök, és mellette jobb kézen a tárnokmester Sennyei Pál báró. Ezen, különösen érdekes csoporttal szemben két padot a többi püspök és érsek foglalt el, szorosán a sekrestyének gazdagon alácsüngő veres bársonnyal befüggönyözött ajtaja mellett. A trón jobb oldalán lévő főhercegeknek szánt székek is mind elfoglaltattak a magas, huszártábornoki ruhába öltözött vendégek által; szemben velök az aranygyapjas vitézek töltöttek meg egy padot, s ezek előtt a közepén az arany sarkantyus vitézekké ütendő urak állának rendes csoportban.

Majláth György országbiró egyenként betűrendben olvasta fel a felavatandók neveit, s az illető előlépott, meghajolt a fejedelem előtt, a trón lépcsőjére térdelt, s a király, szent István kardjával háromszor illeté bal vállát.

Az ünnepélyes eszelekvény után a király egy óranegyedre visszavonulta sekrestyébe, míg a rendezők a menetet igazították; ekkor a magyar király koronás fővel végig haladt a templomban, s a lépesőzeten a riadó nép előtt a fehér paripára ült.

A menet megindult, szent István palástja lengett a szélben, a nemzet harsány lelkesedése hirdette magas Buda vár falai közt, hogy koronás királya van, az ágyuk újra megszólaltak, s folyton megújuló üdvriadás közt haladt a menet Pest felé.

Az eskütétel.

A nagy ünnepély egyik legnevezetesebb mozzanata, az eskütétel, a pesti plebánia-templom előtti téren ment véghez.

A keskeny tér csinosan volt kidíszítve, s állványokkal körülvéve. A háttért a plebánia-templom képezte a városháza egy részével, melynek koro-

nás tornya épen ide nézett. Bal oldalon volt hely hagyva az országos törvényhozó testületnek. Középen, a sz. háromság-szobor Duna felé néző oldalán állt az esküpad, egy tágas emelvény, két följáróval. Fából volt összeállítva, fehérre festve, dusan megaranyozva, oldalfalai a magyar koronaországok cimereivel és círádakkal ékesítve, a párkányok vörös bársonnyal bevonva. A föl és lejárát oldalait csillagos vörös bársony borítá egészen. A párkányok egyik másik oldalán is három-három alakban a magyar korona. Két dárán sz. István és a szent szűz képe köralakban. Az egész Skalmiczky építész terve szerint készült.

A szemközti emelvény háta mögött egy fényképező gép volt föl állítva, hogy e modern eszköz útján maradjon meg a nagyszerű jelenet a későbbi kor számára.

Az emelvényeken s az emelvények körül százféle életképi élénkség volt, vizes, sörös, süteményes, eseresnyésárusokkal. Mind e tarkaság szükséges is volt a történeti kép beválásához, mert a tömeg majd négy óra hosszat várakozott.

Fél tizenegyre volt, midőn a lánchidon feltűnt a menet első része: egy zászlóalj Haller-huszárság; de csak egy negyedóra múlva érkezett a plebánia-templom elé, melynek ajtajában a plebánia papsága állott teljes díszben, míg a görög templom előtt a keleti nemegyesültek lelkeszei foglaltak helyet, szintén nagy ornátusban. A menet nagyszerűségét nem lehet leírni. A mit tömeg, dísz, fény, gazdagság s a színek élénksége nyújt, mind együtt volt itt. — Részletekbe a tér és idő szűke miatt sem ereszkedhetünk, s így csak nagyjából, felületesen kell a megragadó jelenetet vázolnunk.

A husárok után két udvari fulajtár következett, elválasztva a bandériumokat a katonaságtól. A bandériumok élén gr. Ráday Gedeon lovagolt, mint jászkun kapitány, párducosan és oldalán Lehel kürtjével. Utána a jászok és kunok több százra menő banderiuma jött hármásával; az elsőket feketében, rókatorkos mentéssel, az utóbbiak sötét kékben, fénylő pitykével. Aztán a fővárosi fehér-kékbe öltözött dandárok. Ezek voltak a legnagyobb számú bandériumok. Azután a megyéké következett. Ezek többnyire három-három lovagból állottak, a megye színei szerint öltözve, s az örökösen változó színek rendkívüli élénkséget kölcsönöztek az egész képnek. Közbe-közbe egy-egy deli lovag tűnt ki, mint az ifj. gróf Bethlen Farkas arany cafrangú pompás ménen. Szerfölött sok érdekes alak volt; naptól barnult eredeti jellegű arcok, kunkorgó bajszokkal, szénfekete vagy hófehér, mellet verő szakállal. Minden bandérium

zászlót vitt, némelyik rendkívüli díszeset, gazdag aranyhimzésekkel; mások ódonságokat, az elmúlt idők nem egy nevezetes emlékét.

A bandériumok menetét vörös kabátos udvari páncások zárták be. Aztán jöttek a főurak, oly káprázatos fényben, ősi keleti pompában, ragyogó, terhes ékszerekkel, hogy lehetlen volt, miszerint eszünkbe ne jusson egy berlini lap azon hira, mely szerint a magyar főnemesek oly roppantúl költek ez ünnepélyre, hogy a berlini börzén árcsökkenés állt be a gabnákban, miután sok főúr még lábán eladta idej vetését.

Ily látványban az egész képnök oly tömeges hatása van, mely a részleteket elmossa. Nincs időnk megnézni, ki ama régi századok páncélos öltönyét viselő lovag, szintén páncélos és sisakos csatlósai-val? ki az a medve-kacagányos, vagy ama másik, kinek öltönye páncél-üngöt mutat, de csak az ipar segélyével, mert voltaképen bársony? ki ölté föl ama daliás öltönyt, melyben Zrinyit szokták rajzolni? stb. A legtöbben ősi buzogányokat tartanak kezökben, vagy régi csáklyákat. A pompás ménök mindenikét két-két csatlós vezet, szintén régi magyaros öltönyökben. A menet fölött egész kolesag- és sastollhullámozás van. Az országok lobogói vetik azonban a legnagyobb hullámokat. Daliás, gyönyörű régi kép volt ez, melynek alakjai hogy a mai világban élnek, azt itt-ott csak a szemek elé csíptetett gavalléros szemüvegek árulták el.

Ezeket a diplomatai küldöttségek, katonai méltóságok, s a miniszterek követték, kik közt Beust leginkább kitűnt vörös és aranyos frakkjában, háromszögű kalapjával. A koronaörök, főajtónálló és elnökminiszter után következett a Király, a szent koronával, sz. István palástjában, vörös magyar ruhában, hófehér ménen. Jöttét a tömeg „éljenei“ üdvözlék.

A menetből csak a Király közvetlen előzői állottak meg a téren, a többiek tovább vonultak a városház és váci utca felé.

A Király az esküpad előtt leszállott lováról, s a lovon ülő, egyházi díszben levő főpapság körülállta az emelvényt. Néhány pillanat múlva föllépett az esküpadra, s az ott levő emelvényre állott. Mellette állottak a koronaörök, gr. Almássy György főajtónálló a kivont egyenes karddal, gr. Cziráky János és a minisztérium. Az ország főpapja sz. István keresztjét adta a Király baljába, ki jobbát ég felé tartva, s arccal kelet felé fordulva, mondta a primás után az eskü szent szavait, hogy alkotmányunkat, törvényeinket megtartja, és másokkal is

megtartatja. Ünnepi csend volt, a harangok szava elnémult s az eskü szavai messze hangzottak.

A végső szavaknál dörgő éljen hangzott, s a közelben föllállított katonaság sorlövést tett, mit ágyúk viszhangzottak. E zaj egy kis zavart idézett elő a főpapok lovas soraiban, de minden ló mellett két csatlós levén, jelentékenyebb baleset nem történt.

Az eskü alatt az uralkodó család öt főhercege mindjárt a följáratnál foglalt helyet. Valamennyien magyarosan voltak öltözve, egyformán vörösben és mentésen, fehér prémmel és kolesagos kalpagokban.

Ő Felsege az emelvény másik oldalán lépett le, azonnal lóra ült, s a menet tovább haladt a városháztéren, váci és Dorottya-utcán a király-dombhoz. A menetet a magyar testőrség (mintogy 35—40) fekete kalpagban, zöld fityegőkkel, kolesagforgóval, vörös magyar ruhában, párdue-kacagányban, és a császári udvari testőrség zárta be.

A kardvágás.

Legnagyobb volt a tömeg a nagy lánchidtéren a királydomb körül, honnan egyszermind a Lloyd-épület erkélyén helyet foglaló Királynét és a koronaherceget kíséretével együtt látni lehetett.

E téren kétszer ment el a menet; először, midőn az eskütételre vezette a Királyt a Dunapart szélén; másodszor a kardvágás szertartásához a Dorottya-utcán.

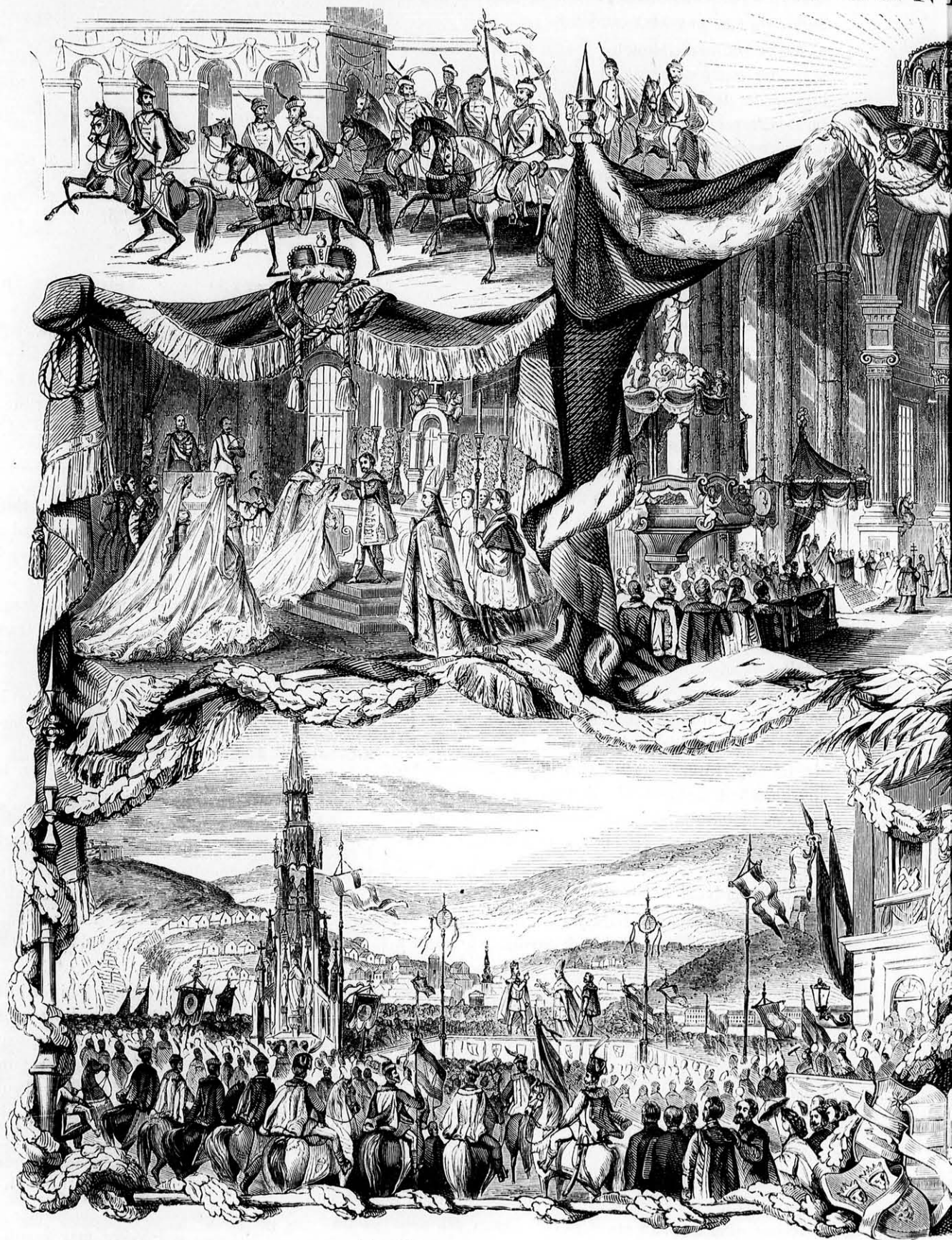
Egy negyed 12 órakor, midőn a menetet bezáró huszárszázad a dunasor megett eltűnt, a Dorottya-utcából már elélt a nagy menet első fele: a vezető huszárszázad, a két udvari fullajtár, bandériumok és az udvari nemes ifjak. Ezek, a nagy kép hátterét képezendők, a tér legkülsőbb kerületén állottak fel köröskörül. Ekközben a plébánia-templom előtt ropogott a puska lövés, a Gellért-hegyen bömbölt az ágyu, — s szent borzalommal hatotta át a várakozókat dörgő hira annak, hogy a király Isten és az ország színe előtt letette esküjét az ország törvényeire.

Minden szem a Dorottya-utca felé fordult, honnan a zajongó nép örömrivalgása közt elélt a menet második és fényesbik fele. Zajos, szivélyes éljen üdvözölte Beust külügyminisztert; még zajosabb, még szivélyesebb gr. Andrassy Gyulát; de a mint a király megjelent, a nagy tért előzőnlő nép csak koronás fejedelmét éljenzé.

A király lassan és méltóságosan lépdelt paripáján a zászlósok köréig, a királydomb közélébe.

Ekkor Ő Felsege egyszerre megszorítá arany

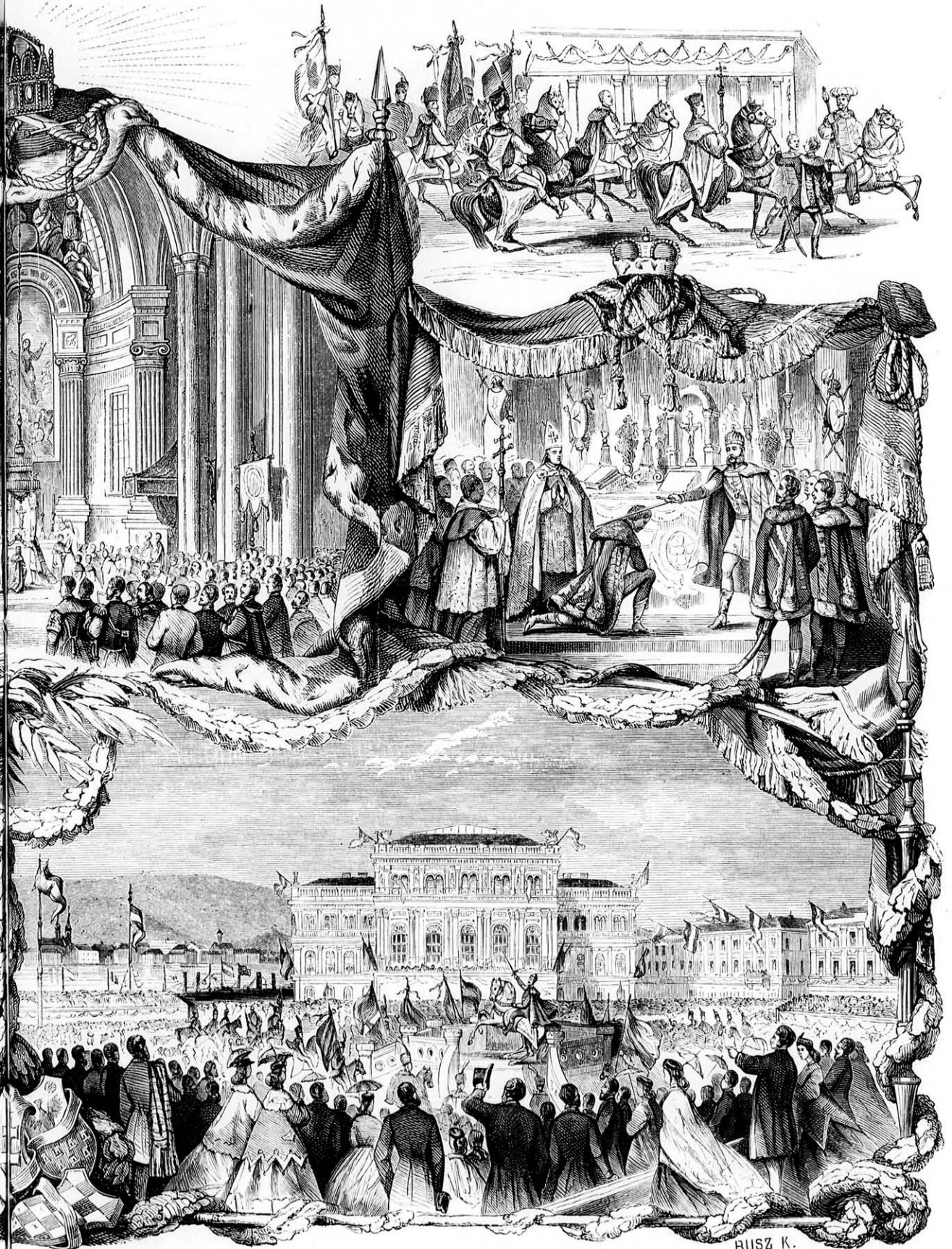
A KORONÁZÁSI ÜNNEP

A bandériumok.
A királyné koronázatásn.
Az eskütétel.

A király kor

PÉLYES JELENETEK.

RUSZ K.

Menet az ország jelvényeivel.
Aransarkantyús vitézzé avatás.
A kardvágás.

szatása.

sarkantyujával a fehér paripa ágyékát. A nemes állat vágatásnak eredt.

Azon percben, midőn Ő Felsége a domb csucsára ért, a szent kard már csillogva hagyta el tokját. A domb tetején percig megállott a paripa. Ezután fordult Ő Felsége vezető bal keze alatt az ég mindegyik tája felé, s kelet, nyugat, dél és észak felé sujtott a királyi szent karddal, biztosan, erővel és méltósággal.

Midőn lerobogott a király a dombról, a Gellérthegy ágyuzaja elfult az üdvkiáltás mennydörgésébe.

Ő Felsége előtt ezután a koronázási menet elvonult az előbbi rend szerint, mi megtörténvén, Ő Felsége a magyar testőrcsapat kíséretében szünni nem akaró éljenvihar között vonult vissza Budára.

A nép pedig még egyszer látni vágyva a koronás főt, áttört minden gáton; mint egy áradat iramodott a dombnak és ezt egy perc alatt egészen ellepte. Innen harsogott azután még sok éljen a menet után; itt szaggatták szét később emlékül a korlátokat fedő piros bársonyt és kemény tusát küzdöttek a legkisebb darabért.

Ekközben az egész tért beborító népkörben egy más irányu ár adat is támadt. A Lloyd-épület kapujánál várták Ő Felségét a királynét és a koronaherceget. Oda esődült tehát a nép, kítőró lelkeséssel kiáltván: „Éljen a királyné! Rezső herceg éljen!”

Még sokáig zugott az öröm az ünnepély terén, még sok látvány kötö le a nézők figyelmét. A diplomatai kar és a palotahölgyek fénye, a fogatok változatos pompája nem oly hamar engedték ürülni a tért. Mégis az ünnepély aránylag rövid időt vett igénybe: $\frac{1}{2}$ 1 órakor már akadály nélkül tarthatott mindenki hazafelé.

Mindez a legszebb rendben folyt. Nemesak az előkészületek gondossága és tapintatos volta, de mindenekelőtt a közönség minden lelkesedés mellett higgadt magaviselete tette lehetővé, hogy Európa, mely e nagy nap tanúja volt, nemesak elragadtatással fog szólni ez ünnep fényéről, de tisztelettel azokról, kik azt megülték.

Emlékezzünk meg végre az időjárásról is. E kérelhetlen zsarnok is meghajolt az alkotmány legnagyobb ünnepélye előtt. A nap sugarait jótékony felhősereg fogta fel, s midőn ez esővel látszott fenyegetni, ismét a nap oszlatta a fellegeket. Két óra felé jelenté az utolsó ágyulövés a koronázás utolsó részének: a koronázási ebédnek végét.

A királyi ebéd.

Visszaérkezve a koronázás ünnepélyéről, a várpalotába szállottak le, s a nagy terembe érkezve, gróf Andrassy egy medencébe vizet hozott, s ő Felsége a király kezeit ebben megmosta, a primás kezeit kendővel megtörölte, s ekkor a szent korona ő Felsége fejéről levétetett. A primás rövid imát mondva, a magas vendégek a királyi ebédhez ültek. Az asztalhoz ült ő Felsége a király és a királyné, az ország primása, a nádori helyettes gróf Andrassy Gyula, a pápai követ Falcinelli.

Az alsó- és felsőház tagjaiból e célra kinevezett küldöttség vitte a szolgálatot a rövid étkezés mellett, azután ismét kézmosás volt, s ezzel a napi koronázási szertartásnak utolsó szakasza is bevégeződött. A szertartás így történt:

A trónterem közepén, emelvényen hosszudad asztal állott, fejnél a trón mellett két szék a király és királyné számára, a két oldalán szintén két-két szék. A terem északi sarkán urhölgyek számára volt egy emelvény, déli sarkán pedig a diplomata számára. A teremben voltak még az országgyűlés mindkét házának küldöttjei és azon küldöttség, mely ebéd végeztével a koronát volt átviendő Mátyás templomába.

Fél kettőkor a király és a királyné léptek belső lakosztályukból jöve a trónterembe és pedig az udvari kíséret, az ország zászlósainak, a koronaöröknek és a minisztereknek előléptetése mellett. Közvetlen a király előtt az apostoli keresztet vivő püspök, a király után pedig a primás, a kalocsai érsek, a veszprémi és váci püspökök mentek. A királyné udvari kíséretétől és a következő tízenkét palotahölgyektől volt kísérve: gr. Andrassy Manóné, gr. Apponyi Zsófia, gr. Czirákykné, b. Eötvösné, gr. Erdődy Ferenéné, gr. Feszty Györgyné, gr. Károlyi Edéné, Majláthné, gr. Szapáry Mária, b. Sennyeyné, b. Wenkheim Mária, gr. Zichy Livia.

Asztalhoz érve, a főudvarmesteri helyettes levette a király fejéről a koronát, a primás és gróf Andrassy Gyula medencét állítottak a felségek eléibe, gr. Andrassy előbb a király, majd a királyné kezére vizet öntött, a primás pedig a törülközőt nyújtotta és aztán elmondta az asztali imát.

A felségek az asztal fejnél leültek, a királytól jobbra a primás és kalocsai érsek, a királynétól balra a pápai nuntius és gr. Andrassy Gyula foglaltak helyet. Erre a főpohárnokmester tálat váltott és serleget nyújtott a királynak, ki fölkelve,

hangosan mondta, hogy „éljen a haza!” a serlegből ivott és azt a királynénak nyújtotta, ki ülve szintén ivott belőle.

A felségekkel szemközt álló asztalnak erre jelt adott és négy képviselő a testőrség kíséretében kiment a teremből és mindegyik egy-egy tál étellel visszatért és a tálakat az asztalra rakták, onnét pedig rövid idő múlva megint kivitték. Ugyanczt tette utánuk négy főrendü. Ez idő alatt a palotahölgyek a főudvarmesterné vezetése mellett a melléktérembe vonultak, hol nekik szintén

ebéd tálaltatott. — Az ebéd utáni kézmosásnál b. Wenkheim Viktor a királynak, Wenkheim Rudolf pedig a királyné kezére öntötte a vizet, gr. Andrassy Gyula a törülközőt nyújtotta a felségeknek, a primás imát mondott, a főudvarmesteri helyettes föltette a koronát a király fejére, és a Felségek ugyanazon kísérettel, melylyel a terembe léptek volt, visszatértek lakosztályaikba.

Az ünnepély a koronajelvényeknek a koronázási templomba való ünnepélyes átvitelével zárult be.

A Rákócy-oszlop Kolosmonostor mellett.

Kolozsvárról Fenes felé menve, Monostor mellett az országut jobbján emelkedett kis dombon egy régi, avult köoszlop áll, melyet a kegyelet oly sok évtől fogva tart fenn, régi idők, elmúlt viharok szomorú emléke gyanánt.

1657-ben II. Rákóci György nem elégedvén meg Erdély fejedelemségével, kiment Lengyelországba királyságot keresni. De ezért a török porta haragját annyira magára vonta, hogy ez fejedelmi székéből kitéteté. Rákóci lemondott ugyan, de midőn látta, hogy gyáva utódja miatt a török mindinkább foglalja az országot, ismét felvette fejedelmi címét s utódját, Barsai Ákost üldözőbe vette. 1659 december 23-tól 1660. május 13-ig Szebent, — hová Barsai huzódott, — ostrom alá veté. Most jött a török s Rákóci olőle ide vonult, de ez nyomban követte.

Végre 1660. május 22-kén Gyalu és Fenes között elfogadta a csatát. A budai basa, Szejdi Ahmet roppant serege, — mely négyszerte nagyobb volt a Rákóciénál, — a Szamostól fel a hegyekig terjedt.

Csatarendbe állitá a basa s hidat üttetve Fenesen, átvonult. Rákóci sokáig habozott, ha vajjon kísértsen-e szerencsét. Végre Gaudi és Mikes Mihály biztatására ezen felkiáltással: „Hisz az én mellemből is nem téj, hanem vér fog ömleni!” lóra ült s riadót fuvatott. A csata megkezdődött és igen véres volt. A jobb szárny, — a székely-

ség — nehogy bekerítették, Oláh-Fenes felé a hegyeknek huzódott, mi a többiek felbomlását is okozá. A szerencse végkép elhagyta a magyart, roppant szél támadt, mely porral hinté el szembe Rákóci táborát.

A hős fejedelem, hevétől ragadtatva, hogy helyre állitsa arendot, neki váglat, s rohantában a törökök közé kerül. Oroszlán-bátorsággal küzd, hogy kivágja magát; azonban a mint a két tábor közt elfolyó patakon átugrat, sisakja kiesett fejéből s négy sebet kapott, melynek ketteje fejére esett.

Mindez igen gyorsan történt s a törökök már kezét tettek a fejedelemre, midőn ónodi vitézei megérkezve, szétverték őket s urokat szokérre tették és Váradra vitték, hol 12 nap múlva meghalt s vele Erdély függetlensége is sirba szállt.

E szerencsétlen csata emléke ez oszlop, melyet a nép „Rákóci oszlopának“ nevez s melyre fájdalommal tekint, midőn alatta megy el, mert eszébe jutnak a régi idők szomorú eseményei.

Közelében három nagy sirhalom fedi azon 3000 magyar tetemét, kik e csatában estek el.

Kolozsvármegye e halmok egyikéről küldé földjét a király-domb emelésére. S valóban, küldhetett volna-e szentebb helyről, mint azon hősök sirhalomáról, kik Erdély függetlensége utolsó bajnokának végső csatájában a szent szabadságért áldozták fel életüket! **Péterffy Domokos.**

Egy hét története.

— Junius 11. —

(VK.) Sajátlag csak egy pár vonás a hét történetéből, melynek halmaza által Pest egy hétre Európa legérdekesb világvárosa lett, teli minden ország vendégeivel, diplomatáival.

A koronázás oly ősi fénynyel ment véghez, mint a régi magyar királyok idejében, s a menet

oly tündöklő volt, mintha Nagy Lajos olaszországi nemes hada elevenedett volna föl, a rég kiveszett Rozgonyiak, Héderváryak, stb. úgy, a mint azokat Arany János képzelme testesíté meg a „Daliás idők“ egy remek énekében.

A múlt szombat történeti nap volt, s a hajnal

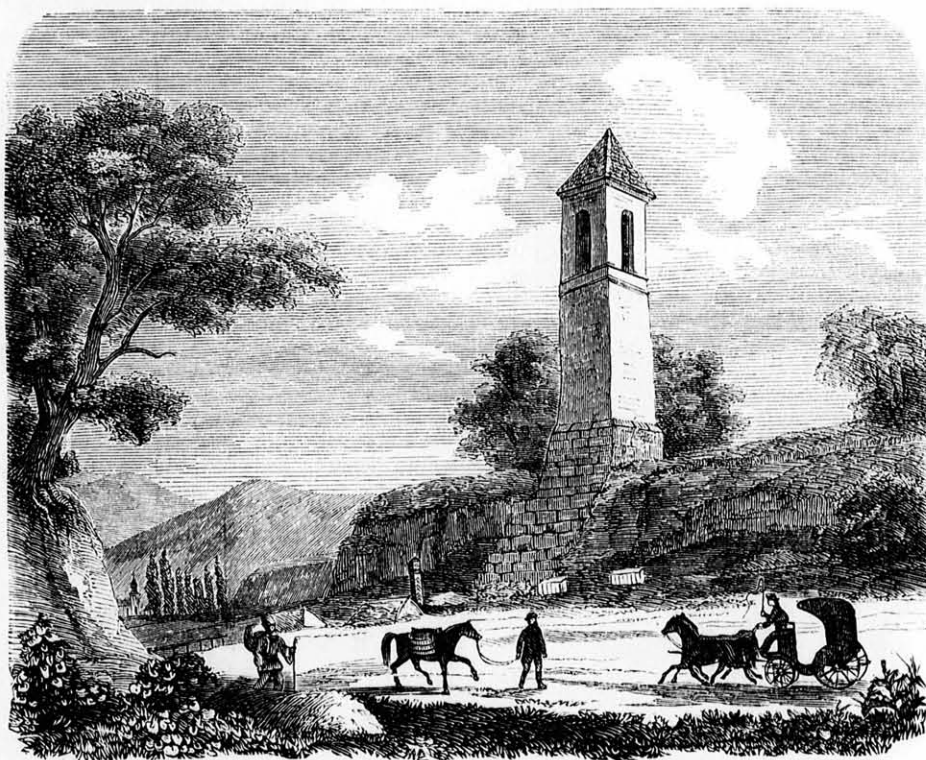
négy óraker megdördülő ágyulóvés tökéletesen oly hatású, mint az északi mese bűvös kürtjeé, mely mozgásba hozott mindenkit.

Minden élet Budavárba és a Dunaparthoz költözött, a boltok, üzletek zárva álltak, még a házkapu kis becsukva, s a külvárosok utcáiban az ember csodálkozott, ha valakivel találkozék.

Annyival jobban hemzsegett a Dunapart, honnan a követségek dízhintói, a bécsi főpolgármester kocsija, a küldöttségek, reichsrathok, gazdag öltözötű nők és a bandérium robogtak át a lánc-hidon. Az állványokat már kora reggel elfoglalták a nők és férfiak szingazdag csoportjai; a háztetők is megteltek erős fejü és jó szemü bámulók-

hogy ezuttal koronázott először az egész nemzet azelőtt ez csupán a kiváltságos osztályok ünnepe volt.

Azok az egyszerű diszú férfiak, kik az országháztól hosszú kocsisoraiban az újépület közelében felállított hajóhidon robogtak át, voltak sajátlag ez ünnep főtényezői, s nem a drágaköves és aranyruhás lovagok, kik csak a szertartás látványos oldalát emelték. Igen. a nemzet képviselői, kik az országot e nagy naphoz vezérlék, melyen a magyar aristocratia is bámulatraméltólag mutathatá be keleti fényét, és a megyék és kerületek sok száz lovasa mindenkit meggyőzhetett arról, hogy a magyar faj nem koresosult el, s ezuttal

Rákócy-oszlop Kolos-Monostor mellett. (Rajz. Péterffy Domokos. Szövege a 379 lapon.)

kal; minden ablak szép női fej-csoportok kerete lön; az utcákon katonák, polgárok, ifjak és iparosok sorfala közt járt kelt a nép; mögöttük még több; a budai bástya, Albrecht-út s még a Gellérthegy is pezsgett az elevenségtől, s mind ezek fölött gyönyörű reggeli nap hintett arany-fényt a lobogók százezeire, a virágfüzerekre, aranyozott kárpitokra és csillogó koronákra.

A királydomb tere, hol a természet és emberek mesterkeze hétköznapra is a legfestőibb látványok egyikét alkotta meg, most bűvös, ünnepies tarkaságban tárult szemünk elé.

Magyarország sohasem tartott még ily egyszerű koronázást. E nagyszerűséget azonban nem csupán a külső pompa képezé, hanem főképen az,

is oly látványt mutatott be, melynek fényét és szépségét egész Európa bámolni fogja.

Hét óra volt, midőn a díszmenet kiindult a budai várpalotából. Festői öltözetek egész csoportja tárult föl, főpapok infulákkal, főméltóságok a koronajelvényekkel, főhercegek, lovagrendek tagjai, a sokféle udvari személyzet, a követek arany himzetű frakkjai, a török követ fezzel, országnagyok, a király magyar tábornagyi ruhában, testőrök, mind lóháton; aztán hasonló fényes csoportban és lovagok; közt, a királyné arany koronás üveg-hintaja, (melyben V. Ferdinánd ült, midőn Milánóban a vaskoronát tették fejére,) maga a királyné hosszú uszályos és csipkés fehér selyem ruhában, gyémánt koronával és gyémánt éksze-

rekkel, a hintót nyolc fehér ló húzza, utána főudvarmesternője, gyermekei és palotahölgyei pompás kocsikon, végül testőrség.

Az ódon Zsigmond-templom kapujában állnak, a fehér selyem ruhás, aranyos süvegű főpapok; benn a falak vörös selyemmel bevonva, díszes szőnyegek, (köztük az akadémiaé is), az oltáron száz meg száz gyertya, egy sorban az országok zászlói, s a magyar öltöny fénye mindenütt. Nehány sor padban urhölgyek ülnek, csupa csipkefodor, gyémánt, nehéz selyem, himzett fátyol, fehér váll és mosolygó arc. Más padokban a legfőbb méltóságok, s a képviselők egyszerű fekete csoportja. S hány fényes név ez egyszerű atillák alatt!

A királyi pár bevonulása után megkezdődik a Liszt koronázási miséje. Ez a nap egészen a szemeké ugyan, s nem a füleké, még is figyelmesen hallgatják. De vagy a zene nem valami mély ihlet műve, vagy pedig a zenekar gyöngé. Valóban a vörös frakkos bécsi zenekar nem tudott kitenni magáért.

A koronázás szertartása ősi szájrétüséggel foly. A primás, a kalocsai érsek, a veszprémi püspök, gr. Andrássy Gyula, mint nádori helyettes, s egy pár zászlós ur foglalkoznak az oltárnál. Fölkénik a királyt, felkötik az ország kardját derekára, s a térdelőnek fölteszik fejére Szent István koronáját. Gróf Andrássy Gyula pedig kikiáltja: „éljen a király,” s följajlik az örömdüvelés, s künn díszlövészek és ágyúk döreje.

Ugyanekkor koronázták meg a királynét is házik oronájával, míg a Szent Istvánéval csupán vállát érinté meg a veszprémi püspök. Az arany almát és királyi pálcát azonban kezébe adták, s minden szem gyönyörrel nézett a bájos jelenségre, kit szívünk mélyéből szeretünk, mert ő is szerette mindig a magyart.

A koronázott király innen a János-templomba vonult, hol 22 urat ütött aransarkantus lovaggá, Szent István kardjával háromszor érintvén meg jobb vállait.

E menet közben történt a hagyományos pénzszórás. Lónyai miniszter szórt szét vagy nyolc ezer darabot, s ugyanekkor volt a nemzeti szin posztószőnyeg szétnyírása is. Szörnyű tolongás támadt, s mindenki igyekezett egy kis koronázási emlékhez jutni, ha lehet aranyhoz, ha nem lehet hát egy kis darab posztóhoz. De bizony elég volt, kinek nem jutott „se pénz, se posztó.”

Harangzúgás, ágyuszó, élénk zsidongás volt mindenütt, midőn a rendkívül fényes menet az Albrecht-út és lánchíd felé megindult. A pesti so-

kaság órák óta várta e látványt. De nem várta unatkozva, mert már elébb is minden perenek meg volt a maga érdekes története.

Egyik pillanatban Lisztet éljenzék, ki a mise után gyalog jött át, s noha szerényen hajlongott, mégis csak megéljenzetted magát. Majd a királyné gőzöse röpült át a Lloyd-épület elé. Volt zajos üdvözlés és kendőlobogtatás. A koronás asszony kézen vezeté fiát, ki szürke magyarba volt öltözve. A Lloyd üveg csarnokában, mely kertté volt alakítva, foglalt helyet. Minden szem őt nézte, mintha máshol nem is lett volna látnivaló. Pedig két oldalt az erkély egészen megtelt fényes udvarhölgyekkel és diplomáttal, s minden nyakon ragyogó gyémánt s minden mellen egész sor érdemjel.

De íme, feltűnnek a Lichtenstein-huszárok, jó a menet. Elöl királyi lovászok, aztán gróf Ráday Gedeon jász-kun kapitány, oldalán Lehel híres kürtjével, utána a rókatorkos mentéjü jászok és barna dolmányú kunok, egyenes kivont karddal, mind barna, napsütött arc, kunkorgó bajszok, erős nézésű szemek, tagba szakadt igaz magyarak, (nehány fiatal legény szinte kirí közölök;) egészben véve oly csapat, mintha egy felámadt dandár lenne Bocskai hajdúiból vagy Rákóczi kurucvitézeiből. Majd az ideálisabb fehér prémes, kék dolmányos fővárosi lovagok jönnek, s a megyék ragyogó banderistái, ódon aranyos zászlókkal, mindenféle színben. Vannak köztük medve és párdue-kacagányos lovagok, piros, kék, zöld és fehér dolmányok, menték, ezüstre aranyra. Mind válogatott úri nép, s ha a nap kissé jobban sütne, alig lehetne szemügyre venni ragyogó csoportjaikat.

És e nagy pompát egyszerre csak háttérbe szorítja afőurak bandériuma. Ez amaz űs-keleti fény, mely egykor Budát világhírűvé tette. A lovakon csörög a vert arany, a mellen ragyog a sok drágaság, s a légben leng a sok kócsagforgó és ke-reesen-toll. A ménék ugrádoznak, s minden lovag mellett két-két cifra csatlós gyalog.

Ott vannak a főpapok is lóháton, több miniszter, köztük b. Beust arany himzetű vörös frakkban, fiatal és öreg mágnások egész százada, főméltóságok. Lipovniczky püspök viszi az ország keresztjét, Majláth országbíró a királyi pálcát, gr. Zichy Edmund hajadon fővel az ország kardját, Sokesevics horvát bán az arany almát, s tizenegyen az országok zászlóit, köztük b. Rudics, gr. Károlyi István, gr. Andrássy Manó, gr. Erdődy Sándor, b. Orczy György stb. A hány fényes nemzetség van az országban, annak majd

minden tagja itt halad délceg lovakon, mesés fényben. Az aristocratia meg akará mutatni, hogy virágzik, s mi örvendünk rajta, ha vagyoniilag csakugyan virágzik.

S jön Magyarország heroldja is, (Vértessy Sándor,) különös tollas fővegével s fehér botjával. Jön a két koronaőr, a főhercegek, a miniszterek, s jön maga a király, fején a korona, vállain szent István-palástja, lova ezüst fehér, mellette testőrök. Egy pillanatban elkomorúlni láttuk arcát. Talán kifáradt e szent főveg több fontos súlya alatt? Inkább hisszük, hogy az ünnep e fényében egy gyászos árny vonúlt el szemei előtt. A végzet nem engedte meg, hogy teljes örömmel élvezhesse e nagy ünnepet. A király öröme határtalan lehet, de benne az ember szive gyakran összeszorúl. — Nem csoda! A lángok martalékául esett Mathild hercegnő ravatalon fekszik, s a hír azt susogja, hogy testvére: Miksa mexicói császár a legkeményebb halálítélet áldozata lett. Két olyan felhő, mely borús árnyat vet.

De a sokaság zajongva éljenez, s a király az öröm mosolyával köszönti a népet megint. A görög templom előtt a keleti szertartású papok állnak és hódolnak nagy ornátusban. Majd elérnek a Dunaparton a plebánia-térre, hová gőzösiükkel már a képviselők is megérkeztek. Keressük közöttük *Deák* Ferencet, de nem találjuk. Bizonyosan ott van, de szerényen elvonul a fekete atillák homályába. De hiába vonul el, mert képzeletében minden ember diadalszekérre emeli, s halás elismerésből szó neki is egy — arany koronát.

Az esküt a király erős fennhangon mondja. Baljában a feszületet tartja, jobbját égnek emeli s arccal napkeletnek néz. A legmélyebb csönd van. Ez ama nagy pillanat, melyben a király esküszik istenre és annak minden szentjeire, hogy a haza alkotmányát és törvényeit hiven megtartja és másokkal is megtartatja. A sokaság dörgő éljenben tör ki, a harangok zúgnak és az ágyúk ismét dörögnek.

Ez nem külső szertartás, ez szent fogadás, mely a nép jogait biztosítja.

S újra indul a menet a városháztéren, váci utcán stb. át a királydombhoz, hová a koronás király fölnyargal, s megteszi a négy vágást a világ négy tája felé. Akárhonnan jó az ellenség, megvédi a hazát!

Ujra ágyúdörgés, újra éljenzés. Még tizenkét óra sincs, midőn a bandériumok a lánchidnál eléptetnek a király előtt, s a sokaság oszlani kezd, pezsgő étellel töltve meg mindenfelé az egy óra előtt még néma utcákat és még némább szobákat, hol csak a csecsemők és betegek maradtak. Egy csomó nép azonban még a téren marad, s feltöri magát a királydombra, melynek aranyrojtos piros bársonyát szintén széttépik — emlékül. Mások fölsietnek Budavárba, közelebből nézni a palotafalakat, melyeken belől a királyi ebéd foly, az asztalnál hat személylyel, (a király, királyné, esztergami és kalocsai érsek, pápai nuntius és gróf Andrássy Gyula,) és a hol főurak szolgálnak tányérváltók és ételhordók gyanánt. Van, a ki látni akarja a korona átvitelét is a templomba, hol három napig lesz közszemlére kiállítva. Van, ki a tábormező népünnepére siet, hol ökröt sütnak, bort esapolnak, s mulatnak, a meddig lehet.

De nem sokáig lehet! A szél, mintha csak azt tartotta volna becsületbeli dolognak, hogy a főünnepély végét bevárja, egyszerre fölkerekedik, s hinti a port szerteszt és töri a zászlók rudját. A nép haza megy; holnap úgy is lesz elég mit nézni; délután koronázási ebéd a redoutban, alkonyatkor regatta, este kivilágítás és tüzi játék; pünkösd-hétfőn pedig a városi ajándékok átnyújtása ünnepélyes menetben; aztán színi előadás („A szent korona“ stb.) s végül szerdán a városligeti népünnep.

A néző kifárad élvezni s a toll írni. De bármily fáradt is, szive teljes erejéből fohászkodik föl „adja isten, hogy e nagy történeti nap a sokat szenvedett hazára nézve valóban áldott időszak forrása legyen!“

V e g y e s k ö z l e m é n y e k.

— (A külföldi hatalmak a koronázáson) a következők által voltak képviselve: az egyházi állam: *Falcinelli* nuntius két uditore, egy titkár és két attachéval; Nagy Britannia: lord *Bloomfield* nagykövet négy titkárral; Franciaország: herceg *Grammont* nagykövet két titkár és négy attachéval; Törökország: *Hajdar Effendi* nagykövet három titkár s egy attachéval; Szászország: b. *Könneritz*

követ; Németalföld: b. *Heckeren* követ egy titkárral; Spanyolország: *don Louis Lopez de la Torre d'Ayllon* követ egy titkárral; Svédország: *Due* követ egy titkárral; Portugalia: *vicomte de Santa Quisteria* követ; Bajorország: gr. *Bray* követ két attachéval, kik közül gr. *Bray Hippolit* különösen ki van küldve; a souverain Johannita-rend követje: gr. *Kolowrat-Krakowsky*; Mecklenburg: b.

Gamm követ; *Hessen*: b. *Gagern* követ egy attachéval; Mexikó: don *Barandieran* követ; Dánia: chevalier *Falbe* követ; Oroszország: gr. *Stackelberg* követ két titkárral; Belgium: vicomte de *Jonghe* követ három titkár és b. *Beckmann* attachéval, a ki különösen ki van küldve; Württemberg: b. *Thumb* követ egy attachéval; Poroszország: b. *Werther* követ egy titkárral; Olaszország: gr. *Barral* követ egy titkár és két attachéval; Görögország: hg. *Ypsilanti* követ; Brazília: chevalier d' *Aquiller* ügyvivő; Braunschweig: b. *Thienen* miniszter residens; Svajcz: *Tschudi* ügyvivő; Baden: *Mollenbeck* ügyvivő; Reusz hercegségek: Com. *Schwarz* ügyvivő. — Az észak-amerikai Egyesült Államok képviselője nem jelent meg, mert a világ leghatalmasb köztársasága *koronáztatásoknál* nem szokta magát képviseltetni.

— (*A koronázási érmek rajza.*) Az érem egyik oldalán a király és királyné arcképe van a következő felirattal: „Franciscus Josephus I. D. G. Austriae Imperator. = Első Ferenc József. I. K. Ausztriai Császár.“ — A királynéjé körül: „Elisabeth Austriae Imperatrix. = Erzsébet Ausztriai császárné.“ — Beljebb: „Virtuti confide. = Bizalmam az ősi erény.“ És — „Fausto sidere laeta. = Boldogító csillagzat örömrájai közt.“ Az érem másik oldalán a sz. István koronája s a királyi pár arcképe, azon különbséggel: hogy a király arcképe alatt két kard, a királyné arcképe alatt pedig két borostyánág van keresztbe téve. A felirat következő: „Coronatus rex Hungariae Budae MDCCCLXVII. = Magyar királylyá koronáztatott Budán, MDCCCLXVII.“ És: „Coronata Regina Hungariae Budae MDCCCLXVII. = Magyar királynévá koronáztatott Budán MDCCCLXVII.“ Nehány[(mintegy 4) ugynevezett áldozatérem 30 darab arany sulyu veretett; ezek Ő Felsőgeik részére emlékül vannak szánva. Kisebkek, különféle értékfokozatokban, a cs. ház fenséges tagjai, a koronázásnál műkökő főméltóságok, püspökök, országzászlósok stb. közt osztattak ki. A koronázási pénzek két osztályból állanak. A nagyobb aranypénzek 1³/₄ arany, a kisebbek egy aranynál kevéssé nagyobb sulyuak. A rajzok, mint fennebb érintők, az érmeken levökhöz hasonlók. Ezek szintén kiosztattak; bizonyos mennyiség pedig a koronázás alkalmával a nép közé szórattott, és pedig, ha jól vagyunk értesülve, 50 db nagy, 100 kisebb aranypénz, 500 nagy és 4000 kis ezüstpénz szóratték szét. Természetes, hogy az érmek és pénzek rajzát illetőleg a régi történelmi jelleg-

hez ragaszkodtak s a cs. érem- és régiségi gyűjteményben levő koronázási pénzek egész sorozata az Árpádoktól kezdve az Anjou-házig szolgált mintául. A Sz. István koronáján levő kereszt tehát egyenesen áll, mint az előbbi koronázási pénzekben. A jelen koronázási pénzek készítője *Tautenhayn* bécsi éremmetsző, még egészen fiatal ember, ki ritka és jeles tehetségének több próbáit adá. A vonások Ő Felsőgeik képein hűk és tiszták, a kivitelben finomak s a legnagyobb hasonlatosságot tanusítják.

— („*A koronázási domb*“) cím alatt *Jókai* meghatározható költeményt irt az „*Üstökös*“be, melyet azok kedveért, kik még nem olvasták volna, — ide igtatunk.

Épül a domb, melyről majdan
Négyfelé suhint a király,
Miként régen, miként hajdan
Mikor voltunk csak négy bajban.

Miből épül a szent halom?
Mely lesz számunkra oltalom; —
Hány vérmegye hordott össze
Hozzá való földet valjon?

Elküldözék azt a földet,
Melyen a fű vértől zöldelt,
S azt, hol a nemzet szülemlék,
Melynek hantja mind szent emlék.

Hol esküdtek fejedelmek
Alkotmányunknak védelmet,
S hol hatalmas hadvezérek
Az esküért számot kértek.

Hol a hont megalapíták,
Hol azt ismét visszavitták.
Hol áldoztak ős Istennek,
Hol alvó hősök pihennek.

Régi romok porladványa,
Arany-ezüst termő bánya,
Hegytető és tengerfenék:
Részüket hozzáfizették.

Mi van hátra még a dombból? —
Küldnek földet egész honból. —
Egy rövid hét, és azután
Király lova rajta tombol.

Mi hiányzik még a dombból?
— Száműzöttek, bujdosóknak
Vándorsaruján hozott por.
— Ez hiányzott még a dombból.

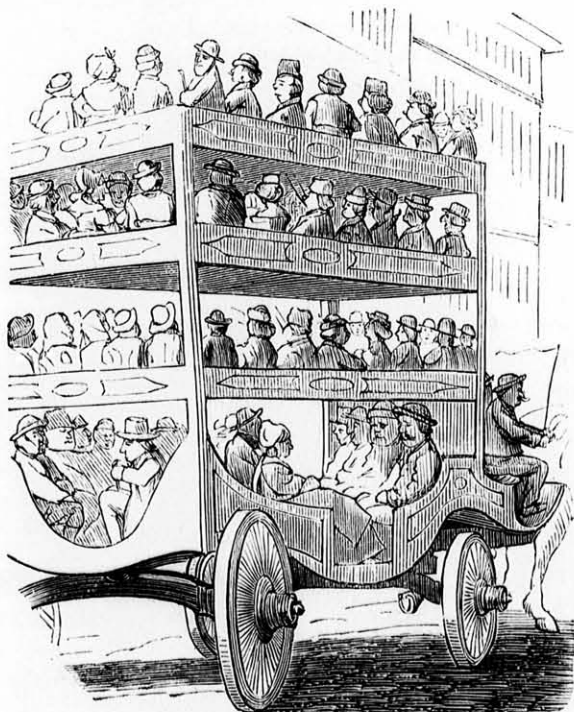
Koronationális karrikaturák.

— Rajzolta *Jankó János.* —

Kiadó szállások a koronációra, egy óra csak 100 frtért.

Vendég: Egy sült csirke csak tizenöt forint? Hát azt nem tudná megmondani: mibe kerülhet most egy sült ökör?

A koronázás idejére olcsó és kényelmes közlekedésre nézve is történtek intézkedések.

A koronázási állványokon a hátsó ülésnek ára csak 6 és 4 frt, mely összegért így gyönyörködhetett az ember.

Budán, és a királydomb falának párkányzatáról a vörös bársonyi szaggatá a nép életveszélylyel is. Pesten is sok nézőhely maradt üresen, de volt egészen megtellett is.

— (A Királyné imakönyve.) A pest-városi polgárság gyönyörű imakönyvet készített a Királynénak koronázási emlékképen. Ez a lelkes egyházi szónok Albach-féle „Szent hangzatok“ című magyar szövegű imakönyv, ezüst szövetbe van kötve, vért arany lemezekkel és drága kövekkel kirakva, Mózer műegyetemi tanár rajza után Boldog Lajos könyvkötő és Derheimer Henrik pesti aranyműves által remekül készítve. Ezen művészeti becsesel bíró imakönyv mellő oldalán a Királyné nevének első betűje „E,“ gyémántokból kirakva, az E betű felett a magyar korona szintén gyémántokból; az E mellett jobbra Magyarország címere, balra Pest város címere, az E betű alatt pedig a Királyné családi címere s az egész oldal vért arany kerettel van befoglalva és gyémánt, rubin és smaragdokkal kirakva, úgy hogy az egész nemzeti szint mutat. A könyv hátsó oldala hasonló keretű, közepén tőjásad lapon „Pest, 1867. június 8.“ van bevésve. Az első lapon Mózer tanár által művészileg sikerült következő felirat olvasható: „Erzsébet O császári királyi Felségének magyar Királynévá koronázása ünnepének emlékeztére hódolat jeléül az kir. Pestváros közönsége 1867. június 8.“ Az eredeti imakönyvben csak könyvnyomatú képek lévén, hogy ezen ajándék annál díszesebb legyen, a magyar képzőművészeti társulat közbenjárultával a könyvnyomatú öt kép helyett Than, Barabás, Lotz, Telepi és Szél urak műbecsessel bíró öt képet festettek. Az imakönyvek tokja szintén gyönyörű könyvkötői munka. — Ez egész díszmű mintegy 4000 pengő fba került, s e hó 10-én nyújták át.

* (A korona és a koronázási jelvények) e hó 4. d. u. 2 órakor adták át ő felségének. Mind a koronát tartalmazó szekrényt, mind a jelvényeket az erre kirendelt nyolc országgyűlési tag vitte a kir. lakosztályba, hol gr. Károlyi György koronaőr a szekrényt, melyben a korona el van helyezve, kinyitván, az a koronázási jelvényekkel együtt ünnepélyesen átadott. Innen vitték aztán e hó 7-én ünnepélyes menetben a várbeli plébánia-templomba, hol a koronázás ment végbe.

* (A királynénál) a koronázás előtti estén fényes „hölgykör“ volt, azaz hölgytársaság. Mintegy 200 előkelő magyar hölgy jelent meg, pompás hintókban, roppant fényes öltözékekben, kincseket érő ékszerekkel.

— (Koronázási emlékek.) Vidor pesti ékszerész igen izléses, csinos melléket, fülbevalókat, óraláncokat és medaillonokat készített, melyek elseje aranyos lapján domborműben a lovagló palástos, koronás királyt tünteti fel a kardvágásokat osztva; az utóbbiakba a magyar korona hű képe van befoglalva, de leginkább kiválnak hasonló emlékek közül az által, hogy belbecsűek s mindamellélt jutányos áron kaphatók.

— (A magyar korona országainak) zászlói, melyek a koronázás alkalmával vitettek: a horvátoké mázsasin; a slavoniai sötétszöld; a dalmátiai kar-

mazsin; az erdélyi kék; a galíciai sötétvörös; a boszniai kék, alapján egy karddal; a szerbiai sárga fekete; a lodomeriai ibolyakék; a bolgároké violaszin.

* (Számvetésükből) több hazánkfia tért már vissza. Visszatért *Házmán Ferenc* budai új polgármester is, s az indóháznál fényes küldöttség fogadta Buda részéről. *Kiss Miklós*, 48-ki nemzeti hadseregünk lovassági ezredese, tizennyolc évi távollét után szintén hazájába visszaérkezett. *Kiss Miklós* már a 48-ki események előtti években hazánk azon ifju jelenségei közé tartozott, kiket készülség, tetterő, hazafias szilárd jellem és vállalkozási szellem a nemzeti tevékenység nagy drámájában befolyásos szerepre jelölt ki. A hontalanság súlyos és hosszú évei az ifju kornak e szép tulajdonait átvezeték ama próbán, mely benne a hazát szerzett tapasztalatok, gyűjtött ismeretkincesek gazdag erőjével ajándékozta meg. Szívükből üdvözljük a körünkbe térőt, és szívükből óhajtuk, hogy az ifjunak reményeit a férfúvá edződött hazafi elmaradt kamataival együtt háborítlanul és sokáig élvezhesse!

* (Kitüntetések.) A primás és gróf Andrássy Gyula a Szt-István rend nagy keresztjét kapták. Hír szerjint ez utóbbi hercegi rangra is emeltetnek, Károlyi György gróffal együtt. — *Vértessy Sándor* osztálytanácsos pedig mint magyar herold egy száz aranyat nyomó szelencét kapott ő felségétől koronázási emlékül. A kitüntetésekkel az irodalomról sem feledkeztek meg. *Arany Jánosra* ugyanis legfelsőbb helyről oly elismerő kitüntetés vár, melyre mindnyájan büszkék lehetünk.

* (A koronázásra az uralkodóház) következő tagjai jöttek Budára: Rudolf koronaherceg, Gizella főhercegnő, Károly Lajos, Lajos Victor, Albrecht, Vilmos, József főhercegek, IV. Ferdinánd toskánai nagyhg, V. Ferenc modenai hg illető kísérettel és szolgáló-személyzettel. A szolgálószemélyzet 180 tagból áll.

* (Az esküdtételnél) kisebb balesetek is történtek. A sorlóvésre s a gellérthegyi ágyuk morájára több ló vickándozi kezdett. *Zichy Ferenc* gróf és *Pap Szilágyi* nagyváradi g. e. püspök leestek a lórul. A püspök urnak nincs baja, de *Zichy* gróffól úgy hallani, hogy érzékenyebben megsérült.

* (*Liszt Ferenc*) a pápa részéről becses ereklyéket hozott ő felségének s már át is nyújtotta.

* (Az *Eszterházy képcarnokról*) jó hír jár. Azt beszélük, hogy a király — e képtárt megvevazi az ország számára. Királyibb ajándékot képzelni sem lehet, mint a lángelmék e kincstárát, és fővárosunk ez egyik legfőbb díszét. Alkalmilag egy adatot említünk meg az *Eszterházyak* pazarlásáról. Herceg *Eszterházy* az utolsó orosz koronázáskor arany patkókat veretett paripájára, még pedig oly gyöngén, hogy útközben mind a négyet elveszítse. S el is vesztette, sőt elvesztett többet is — urodalmait, palotáit, kincstárát, s még valami egyebet is.

* (*Haldlörds*.) *Mányik Ernesztina* k. a. a nemzeti színház volt tagja, ki szép éneke által Olasz-

vezetékben is nagy sikereket aratott, s itthon mindenki ismerette, s hő T. kén Vámos-Mikolán szülői karjai közt elhunyt. Még ifjan, s a jövőjéhez kötött nagy reményekkel szállt a sírba. Béke poraira!

— *(Deák Ferenc és szüle szivarok.)* A koronázás alkalmából Pestre jött banderiumok közül egyiknek tagja beállított Deák Ferenchez, és tisztelete jeléül egy székrenyi nyújtott át szivarokkal, melyekről a banderialista állítja, hogy saját természet-dohányból valók. Deák az ajándékot köszönettel fogadta el, de kijelenté, hogy nem fér meg kötelesség-érzetével, s közös ügyek végleges elintézése előtt e szivarokból színi. A kedvelt népe-ber e szerint jó száraz szivarokkal fog bírni.

— *(A király és a koronázási állványok.)* Beszélük, hogy Ő Felsege azon alkalommal, midőn értesére jutott, hogy az utak emelvényekkel építettnek be a idomtalanságnak el, kedvellenül válaszolt volns: „En nem akarom magamat pénzért láttatni, a népnek mindenütt szabad járása legyen.”

— *(Közgyűlés.)* A „Magyar történelmi társulat” alapozabályai a magas belügyministerium által megerteitve, az alakító közgyűlést f. hó 13-án délután 5 órára s magyar tud. akadémia kisebb üléstermében szernel összehívom. A társulati t. tagok kéretnek minél nagyobb számmal megjelenni, minthogy a választások e közgyűlésen történendek. Fölkérem egyszersmind az ideigl. bizottság tagjait, hogy f. hó 11-én d. u. 5 órákor a történelmi s archeologiai teremben előleges tanácskozás végett összejönni sziveskedjenek. Pest, június 7. 1867. Horváth Mihály m. k. ideigl. bizottsági elnök.

Irodalom.

— *(Ráth Mór kiadásában)* — ki rendszeren igen érdekes irodalmi termékekkel szokta az olvasó közönséget meglepni, — köztük immár egész csomó becses könyv jelent meg, s ezek közt néhány olyan, mely nemcsak a mi nemzetünknek, hanem a világirodalomnak is dicsőre válik, s ilyen valóban korsorus Arany Jánosnak „Összes költeményei”, melyekből az igen díszesen kiállított és tömött utolsó négy kötet is elálltunk sokunk. E kötetek harmadikának tartalma: „Toldi és Toldi család” egész költemények; negyedik: „Buda halála, — Horthy csarva;” ötödike: „Furcsa hőlköltemények”, (az elvezetett alkotmány és a nagyidai cigányok); hatodik: „Arany János elegyes költői darabjai.” Megjegyzendőnek tartjuk, hogy ezen hat kötetet akár összesen, akár egyenként is megvásárolhatjuk, minthogy mindegyik kötet magában véve teljesen önálló. A megrendelések egyenesen Ráth Mór könyvkereskedésbe (Pest) intézendők. Arany János összes költeményei ugyancsak Ráthnál közelebb egy albumszerű, csak egykötetes kiadásban is meg fognak jelenni, s ennek ára 7 ft 20 kr lesz. — Minthogy többi évek alatti nagy elfoglaltsága Aranyt csak nagyiról engedte a lathoz nyulni, lapunk köztársasági hírlapjainak művelői nem igen találkozik s az ilyen közelebbi művelőink köztünk műveiből, bunditással, arra, hogy legnagyobb idő magyar költőink műveit — a ki csak teheti — megismerjék.

1. „Gondolatok levelek”; írta György Arthur. (Egy füzet ára 20 kr. Ráth Mór kiadás.) Mindenesetre figyelemreméltó művet, melyben az olvasó György eddigi sorsáról is nyer némi felvilágosítást. E röpiratnak két célja van: először igazságot a világsai fejtverletéről s másodsor: az országgyűlés határozat ellen támadásokat intézni.

2. „Báthori Gábor fejedelem története.” írta Szilágyi Sándor. (Magyaroké vestag kötet, ára 2 ft 80 kr; Ráth Mór kiadás.) Nem csak mint történelmi mű becses, — de érdekes mint korrajzi olvasmány is. A rendkívül termékeny történelmes ezen műve is bizonyára oly olvasott lesz, mint elődei, s pedig annál inkább, mert a b. József Miklós által re-

gényben ismertté lett Báthori Gábor története most már a nagy közönséget is közelebb érdekli.

3. „A négy György.” Korrajzi képek az angol udvari és városi életből: írta Thackeray Vilmos, az „Esmond Henrik”, „Hinság vására” stb. szerzője s angolból fordította igen jólollu fiatal költőnk, Szász Béla, kinek a legnagyobb angol regényíró ezen műve átültetéséért köszönetet mondunk. (Ez egykötetes mű ára 1 ft 40 kr. Kiadta Ráth Mór.)

4. „A nyobank s az ezzel összekötött takarékpénztár terve.” írta Csengery Antal, a magy. földhitelintézet titoknok. (Ára 40 kr. Kiadta Ráth Mór.) E füzet bővebb ismertetésére még vissza fog térni testvérilapunk, a „Heti Posta.”

Zeneművek.

— *(Részvölgyi és társa műkereskedésében megjelentek:)*

1. „Banderium-induló”, zongorára szerés Mosonyi Mihály; ára 40 kr.

2. „1867-éki medicus csárdás”, zongorára szerés s a bált rendezett t. bizottmányának ajánlja Szabó István. Ára 50 kr.

Szerkesztői üzenetek.

— *Pesten:* „As egy esztendő” adni fogjuk.

— *Szabadkára:* † Köszöltük mi azt már egyik régibb évfolyamban, pedig képpel.

— *Szalontára:* „Hozd” című verset eddig már mintegy ötven darabot kaptunk; azonban valamint azok, úgy ez sem közölhető. A „Hozd” intézett verseket legjobb a postára bízni.

— *Bevésre:* E. R. M-nak. Ily közérdekű és ismeretterjesztő cikkek nálunk mindig szives fogadtatásra találunk.

— *Német Csorvára:* M. S. I-nak. Köszönettel megkaptuk s a másikat óhajtatás szerint elküldtük.

— *Kassára:* B-nak. Az archépet köszönettel megkaptuk s alkalomilag felhasználjuk, mikor t. i. ama nagy kép is elkészül.

— *As „Ábránd”, s „Mi az, mi ti életnek neveztek” című versek nem közölhetők, valamint „A csomósó asszony ledöge” című beszély sem.*

— *Szabadkára:* L. A-nak. Az újabb küldemények egyike sem lapunkba való. Külföldi vegyes ismeretterjesztő lapban inkább vannak helyükön.

— *Krasna-Bélekre:* P. S-nak. (A levelet a „Heti Posta”-ban közöljük, az apróságok egyikét pedig majd a „Hasznok”-ban. Minthogy a „szerkesztőség” s a „kiadóhivatal” két különböző hivatal, ezért kérjük, minket majd annak idején figyelmeztetni ama számok megkildésére, mert addig onnan egy pár millió számot is expedálnak s így a tévedés könnyen megeshetnék.)

— *Páncs-Csehre:* Mi sohasem azt tekintjük, hogy ki, hanem mit ír, kivált oly egyének részéről, kiknek politikai jellemében, avagy magán becsületében nincs okunk megütöközni. Az írók korát sem mérlegeljük, de nem is tehetjük; mert különben százasra menő vidéki munkatársaink mind-egyikétől egyszersmind koresztleveleiket is kellene kérnünk.

— *Ha egyébiránt lapunkban valamely téves adat látna napvilágot,* — minthogy a szerkesztőség sem lehet mindentudó,

— *az ilyesek illendő helyreigazítását* nemcsak örömmel vesszük, de még köszönettel is. — *Ha igen fiatal emberek annak nyomán, a mit tanultak vagy hallottak, okosan írnak,*

— *annak közmívelődésünk érdekében csak örvendeni tudunk; míg másrészt elszomorít oly éretlenség, mely arra hivatkozik,* hogy az ő bátyja tanácsos ám, a felesége anyja grófné, vagy pláne az édesapja képviselő! Felédhellen Pető-

— *ünk apja mézárós volt, Vörösmartyó gazdatiszt, korsorus Aranyunké földműves, Vambéryé pedig faluvégi szegény zsidó kocsmáros, s megvalljuk,* hogy ily apák ily fiaink mindig jobban örvendhet az emberiség, mint az oly ifjaknak,

— *kiknek apjuk nevét kell a mérlegbe vetniök, ha magoknak némi fontosságot akarnak tulajdonítani. Mindezeket pedig azért soroljuk elő,* hogy ön, ki tollat mer kezébe fogni, akkor,

— *midőn (hála a felvilágosult nézeteknek!) az igazságsügyi miniszteri szék egy csizmadia fiával töltetett be,*

— *azért korholja lapunkat, hogy az egy örmény bőrkereskedő fia (különben szép és tanulmánynyal írt) cikkeinek helyet adott. Sapienti stb.*

— *N. Károlyra:* B. M-nak. Kérjük tudatni velünk, hogy a lapot hová küldjük.

— *Magyar-Homogra:* K.K.-nak. Lejárta már idejét az efféle irodalmi termék.